ਕੇਸ ਵੇਰਵੇ

ਲੂਣਕਾਰਨ ਗਾਂਧੀ (ਡੀ) ਥ੍ਰ. ਐਲ.ਆਰ.
ਬਨਾਮ
ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ
(2016 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2644)
ਸਤੰਬਰ 06, 2023

[ਸੂਰਜ ਕਾਂਤ ਅਤੇ ਜੇ.ਕੇ. ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਮੁੱਖ ਨੋਟ

ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਮੁੱਦੇ: ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਉਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਲੈਂਡ ਏਕੁਇਜ਼ੀਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11-ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ 'ਲੈਪਸ' ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਕੀ ਨਾਗਪੁਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟ ਦਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਲਾਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਮੰਗਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ ਬੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਕੀ ਉਚਿਤ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਲੈਂਡ ਏਕੁਇਜ਼ੀਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1894 – ਸੈਕਸ਼ਨ 11-ਏ – ਨਾਗਪੁਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ, 1936 – ਰਾਜ ਐਕਟ-ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਐਲ.ਏ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ – ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 11-ਏ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ – ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੈਕਸ਼ਨ 39 ਦੇ ਅਧੀਨ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 1962 ਵਿੱਚ, ਕਬਜ਼ਾ 1970 ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੜਕ 1986 ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ, ਦੂਸਰੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 1986 ਵਿੱਚ ਇਨਾਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ 2013 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਕਪਾਸੇ ਇਨਾਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਲੈਪਸਿੰਗ ਦੀ ਅਪੀਲ:

ਫੈਸਲਾ: ਐਲ.ਏ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11-ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਲੈਪਸਿੰਗ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਥੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਲੈਪਸਿੰਗ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। [ਪੈਰਾ 13 ਅਤੇ 15]

ਲੈਂਡ ਏਕੁਇਜ਼ੀਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1894 – ਨਾਗਪੁਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ, 1936 – ਨਾਗਪੁਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੀ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ – ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾਲ:

ਫੈਸਲਾ: ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ – ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਦਲੀਲ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਦੀ ਅਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਝੁਕਾਅ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਫਿਰ ਵੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਇਸ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਪਰਯਾਪਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇਣ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਐਕਟ, 1894 – ਨਾਗਪੁਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ, 1936 – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ

ਬੱਧ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਦੇਰੀ – 1962 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪਬਲਿਕੇਸ਼ਨ, 1970 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਸਤਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜੋ ਤਬ ਤੋਂ ਜਨਤਕ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਹੈ – 1986 ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਦੂਸਰੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਦਿਆਂ ਜਿਥੇ 2009 ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਲਾਟ ਦੇਣ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ 'ਐਕਸ-ਪਾਰਟੀ' ਅਵਾਰਡ 2013 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੇ – ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਰਾਹਤ ਦੇਣਾ:

ਫੈਸਲਾ: ਕਿਹੇ ਗਏ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ 'ਐਕਸ-ਪਾਰਟੀ' ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 48-ਏ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਅਵਾਰਡ ਅੰਤਿਮ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਉਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਢਾਲਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ – 'ਐਕਸ-ਪਾਰਟੀ' ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ – ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ 'ਐਕਸ-ਪਾਰਟੀ' ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ – ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੀ ਮਿਲੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 21, 27, 34 ਅਤੇ 35]

ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 - ਨਾਗਪੁਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ, 1936 – ਸ. 67 - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਵਾਰਡ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ - ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ NIT ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ - ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ - ਇੱਕ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਅਵਾਰਡ - LA ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਸ. 67 ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਕਰਨ ਲਈ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰੋ, LA ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, LA ਐਕਟ ਐਨਆਈਟੀ ਦੁਆਰਾ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਐੱਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸੋਧਾਂ - s ਦੀ ਲਾਗੂਯੋਗਤਾ। LA ਐਕਟ ਦੇ 11 ਜੋ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਐੱਸ. LA ਐਕਟ ਦੇ 16 ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ NIT ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਐਕਟ 'ਸਾਇਨ ਕੁਆ ਨਾਨ' ਹੈ - ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਦੇ ਹੋ। 11, ਦੀ ਲਾਗੂਯੋਗਤਾ ਐੱਸ. 9 ਜੋ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਅੰਗ ਹੈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਧੀ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ NIT ਐਕਟ, ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰੋ ਐੱਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ s ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੇ 67 NIT ਐਕਟ. [ਪਰਾ 17]

ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 - ਨਾਗਪੁਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ, 1936 - ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ - ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਕਬਜ਼ਾ - ਰਾਜ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼:

ਫੈਸਲਾ: ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 300-ਏ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ 31-ਏ ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ/ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਜਾਂ ਵਿਹੂਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਕੰਮ ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਮੀਨ ਲਈ ਹੈ - ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ/ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ, ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ - ਜਮੀਨ ਦੇ ਜਬਰੀ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ

ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਯਾਪਨ 'ਤੇ ਵਿਪਰੀਤ ਅਸਰ ਪਾਵੇਗਾ - ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਜਮੀਨ ਹਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰਕਸੰਗਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 32]

ਹਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਦਰਭਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਨਾਗਪੁਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟ ਬਨਾਮ ਵਸੰਤਰਾਵ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2002) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 657 : (2002) 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 636; ਬੈਂਕਟਲਾਲ ਬਨਾਮ ਖਾਸ ਜਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, (2014) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 116 : (2014) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 879 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਟੁਕਾਰਾਮ ਕਾਨਾ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਾਵਰ-ਆਫ-ਅਟਾਰਨੀ ਹੋਲਡਰ ਰਾਹੀਂ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2013) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 353 : (2012) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 29; ਭੀਮਦਾਸ ਅੰਬਵਾਨੀ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਆਰ.ਐਸ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਏਅਰਟੈਕ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ, (2022) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 1408; ਕੇ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰੈੱਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਖਾਸ ਡਿਪਟੀ ਕਲੈਕਟਰ, ਲੈਂਡ ਅਕੁਆਇਜ਼ੀਸ਼ਨ ਯੂਨਿਟ III, ਐਲ.ਐਮ.ਡੀ. ਕਰੀਮਨਗਰ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, (1988) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 163:(1988) 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 853 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਹੋਰ ਕੇਸ ਵੇਰਵੇ ਸਮੇਤ ਚੁਕੌਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2644 ਆਫ 2016.

29.09.2009 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2022 ਆਫ 1992 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ।

ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ:

ਸ਼ੇਖਰ ਨਾਫਾਡੇ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਗਗਨ ਸਾਂਘੀ, ਮਿਸ ਫਰਾਹ ਹਾਸ਼ਮੀ, ਮਿਸ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਦਾਸ਼, ਡਾ. ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਪ੍ਰਤਾਪ, ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਗੋਇਲ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਦਾਮਾ ਸੇਸ਼ਾਦਰੀ ਨਾਇਡੂ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸਤਿਆਜੀਤ ਏ. ਦੇਸਾਈ, ਅਭਿਨਵ ਕੇ. ਮੁਤਿਯਮਵਰ, ਗਜਾਨਨ ਐਨ. ਤਿਰਿਤਕਰ, ਵਿਜੈ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਚੌਹਾਨ, ਮਿਸ ਅਨਘਾ ਐਸ. ਦੇਸਾਈ, ਸਚਿਨ ਪਾਟਿਲ, ਸਿੱਧਾਰਥ ਧਰਮਾਧਿਕਾਰੀ, ਆਦਿਤਿਆ ਅਨਿਰੁੱਧ ਪਾਂਡੇ, ਭਾਰਤ ਬਾਗਲਾ, ਮਿਸ ਕੀਰਤੀ ਦਾਬਾਦੇਚ, ਜਿਓ ਜੋਸਫ, ਰਿਸਵੀ ਮੁਹੰਮਦ, ਦੁਰਗੇਸ਼ ਗੁਪਤਾ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਫੈਸਲਾ

ਜੇ. ਕੇ. ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਇਹ ਅਪੀਲ 29.09.2009 ਨੂੰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2022 ਆਫ 1992 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਬੌਂਬੇ ਵਿਖੇ ਨਾਗਪੁਰ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ। ਉਕਤ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਪਿਤਾ (ਹੁਣ ਮਰਹੂਮ)

ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਮੰਡੇਮਸ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਿਟ ਦੇ ਐਲਾਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਰਿਸਪੌਂਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 2 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖਰੀਦ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ, ਮਨਮਾਨੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਫੁੱਟ 400 ਰੁਪਏ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ, ਉਸੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਮਾਪ ਦੀ ਪਲਾਟ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ, ਅਸਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ (ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

2. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ 1970 ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ 1986 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਦਿਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਂਸ਼ਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਿਸਪੌਂਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ 31.01.2010 ਤੱਕ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਲਾਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਕਸਰਤ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ 30.04.2010 ਤੱਕ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤੈਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੈਂਡ ਏਕਵਿਜ਼ੀਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1894 (ਇਸ ਨੂੰ 'ਐਲਏ ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 48-ਏ ਅਨੁਸਾਰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ।

3. ਤਿਆਰ ਹਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ, ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਰਹੂਮ ਪਿਤਾ ਨੂੰ 'ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ'; ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸ ਨੂੰ 'ਅਪੀਲਕਰਤਾ'; ਰਿਸਪੌਂਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 1/ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਟੇਟ ਨੂੰ 'ਸਟੇਟ'; ਨਾਗਪੁਰ ਇੰਪ੍ਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ/ਰਿਸਪੌਂਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 2 ਨੂੰ 'ਐਨਆਈਟੀ' ਅਤੇ ਰਿਸਪੌਂਡੈਂਟ ਨੰਬਰ 3/ ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੈਂਡ ਏਕਵਿਜ਼ੀਸ਼ਨ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ 'ਐਸਐਲਏਓ' ਕਹਾਂਗੇ।

4. ਸੰਖੇਪ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹੇ ਗਏ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਰਟ ਆਫ ਵਾਰਡਸ ਵੱਲੋਂ 26.02.1943 ਨੂੰ ਆਯੋਜਿਤ ਇੱਕ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਮੌਜ਼ਾ ਖਮਲਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਾਗਪੁਰ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/8 ਦੇ 9800 ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਅਤੇ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/9 ਦੇ 7248 ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਦੇ ਦੋ ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 8 ਅਤੇ 18 ਖਰੀਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 880 ਰੁਪਏ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਪਲਾਟ ਪਹਿਲਾਂ 'ਐਕਸ-ਮਾਲਗੁਜ਼ਾਰ ਪਾਂਡੇ' ਦੇ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਕਰੀ ਦੀਆਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰਡਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵੱਲੋਂ 02.03.1944 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਐਸ.ਡੀ.ਓ., ਨਾਗਪੁਰ ਵੱਲੋਂ 09.05.1962 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਪਲਾਟ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਮਿਊਟੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਐਨਆਈਟੀ ਨੇ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 'ਅਭਿਆਂਕਰ ਸਟ੍ਰੀਟ ਸਕੀਮ' (ਇਸ ਨੂੰ 'ਸਕੀਮ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਨਾਗਪੁਰ ਇੰਪ੍ਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ, 1936 (ਇਸ ਨੂੰ 'ਐਨਆਈਟੀ ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 39 ਅਨੁਸਾਰ ਐਲਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਸਮਾਨ, 12.07.1962 ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰਾਂ 351/1 ਅਤੇ 352/ ਹੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਐਨਆਈਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਅਨੁਸਾਰ ਐਲਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੇ ਸਮਾਨ, ਅੰਤਿਮ ਐਲਾਨ 16.01.1969 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਤਿਮ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਨਆਈਟੀ ਨੇ 10.10.1969 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰਾਂ 351/ ਅਤੇ 352/ ਨੂੰ ਸਕੀਮ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨਜ਼ੂਲ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਜ਼ਮੀਨ. ਸਾਲ 1970 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ, NIT ਨੇ 5390 ਵਰਗ ਫੁੱਟ 'ਤੇ ਸੜਕ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/8 ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 8 ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਮਾਲਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੰਨਿਆ, ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੜਕ ਸੀ ਇਸ 'ਤੇ 1970 ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਜਨਤਕ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਹੈ।

5. ਪੱਤਰ ਦੀ ਮਿਤੀ 10.10.1969 ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਕਲੈਕਟਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਾਗਪੁਰ ਨੇ 31.05.1972 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 351/ ਅਤੇ 352/ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਸ-ਮਾਲਗੁਜ਼ਾਰ ਪਾਂਡੇ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਤੋਂ 21.02.1976 ਨੂੰ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/9 ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 18 ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ 'ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅਨੀਲ ਹਿੰਗੇ ਨੂੰ 08.03.1976 ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਲਈ, ਇਹ ਕੇਵਲ 'ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 8' ਹੈ, ਭਾਵ, ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/8 ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਅਤੇ

ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/9 ਦਾ ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 18 ਨਹੀਂ ਹੈ।

6. ਪਹਿਲੀ ਨੋਟਿਸ ਮਿਤੀ 18.07.1974 ਨੂੰ ਐਸ.ਐਲ.ਏ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9(3) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਨੋਟਿਸ ਮਿਤੀ 07.09.1974 ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਕਤ ਨੋਟਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਦਿਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/8 ਵੀ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 82-861/77-72 ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ। ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 10.10.1969 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਐਸ.ਐਲ.ਏ.ਓ. ਨੂੰ ਮੁੜ 02.02.1977 ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, ਉਸਨੂੰ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/1 ਅਤੇ 352/ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤੀਜੀ ਨੋਟਿਸ ਮਿਤੀ 18.10.1977 ਨੂੰ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9(3) ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫਿਰ ਵੀ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/8 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਐਸ.ਐਲ.ਏ.ਓ. ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/8 ਤਿੰਨੋਂ ਨੋਟਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਕਤ ਅਰਦਾਸ ਦਾ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੇ ਜਵਾਬ ਮਿਤੀ 19.04.1979 ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/8 ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 351/ ਅਤੇ 352/ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਸ.ਐਲ.ਏ.ਓ. ਨੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 01.08.1981 ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਵੱਖ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 02.02.1977 ਦੇ ਅਗਾਊ, ਐਸ.ਐਲ.ਏ.ਓ. ਨੂੰ 03.11.1981 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 351/1 ਅਤੇ 351/2 ਦੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਸਮੇਤ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/8 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਅਜੇ ਵੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7. ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਿਆਂ 25.11.1981 ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਾਅਵਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਲਾਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ 1970 ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ, ਉਸੇ ਉੱਤੇ ਸੜਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੇ 02.06.1982 ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਨੂੰ 19.04.1979 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, 22.09.1986 ਨੂੰ, ਐਸ.ਐਲ.ਏ.ਓ. ਨੇ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/3 ਅਤੇ 35/4 ਵਿੱਚ ਲੱਗਦੀਆਂ ਜਮੀਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਚੂੰਕਿ ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/8 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 26.09.1986 ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਸੁਧਾਰਿਆ ਸਿਟੀ ਸਰਵੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ, ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/8 ਵਿੱਚ ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਪੁਰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੁਧਾਰਿਆ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਮੁੜ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੂੰ 17.01.1987 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਲਾਟ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਜਵਾਬੀ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ 06.03.1987 ਨੂੰ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੇ ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35 ਵਿੱਚ ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 8, ਜੋ ਕਿ ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਸੀ, ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਲਾਟ ਦਿੱਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਐਸ.ਐਲ.ਏ.ਓ. ਕੋਲ ਉਕਤ ਪਲਾਟ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਵਾਬ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ, ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ 02.09.1987 ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਮੰਗੇ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਉਸ ਦੀ ਜਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਗਾਰਡੀਅਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਲਾਟ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੇ 19.12.1988 ਨੂੰ ਗਾਰਡੀਅਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਜਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਧੀਨ ਹੈ ਪਰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਲਾਟ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਪੱਤਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੇ 15.01.1990 ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜਮੀਨ ਦੀ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਮੁੜ 25.07.1990 ਅਤੇ 09.04.1991 ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਲਾਟ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਾ ਮਿਲਿਆ।

8. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਲਾਹ ਉੱਤੇ, ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਨਾਗਪੁਰ ਦੀ ਕੰਨਜ਼ਿਊਮਰ ਫੋਰਮ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ

ਕੀਤੀ, ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈ ਗਈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ 29.04.1992 ਨੂੰ 'ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2022/1992' ਬੰਬਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਨਾਗਪੁਰ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਕਹੇ ਗਏ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਰਾਜ ਨੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਸ.ਐਲ.ਏ.ਓ. ਨੇ ਇੱਕ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਕੀਮ ਲਈ ਜਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9(3) ਅਧੀਨ ਤਿੰਨ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੀ ਜਾਰੀ, 01.08.1981 ਨੂੰ ਐਸ.ਐਲ.ਏ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਨੇ ਜਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ; ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 22.09.1986 ਨੂੰ ਅਵਾਰਡ ਦਾ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਹੋਰ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/3 ਅਤੇ 35/4 ਦੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, SLAO ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼

9. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਦਾ ਮੰਕਫ ਹੈ, ਜਮੀਨ ਖਰੀਦ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਲੇਖਿਤ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35 ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ 8.56 ਏਕੜ ਦੀ ਜਮੀਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ 6.56 ਏਕੜ ਸਰਕਾਰੀ ਜਮੀਨ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਜਮੀਨ ਪੂਰਵ ਮਾਲਗੁਜਾਰ ਪਾਂਡੇ ਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਾਗਪੁਰ ਰੋਡ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜਰੂਰੀ ਜਨਤਕ ਜਰੂਰਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ., ਰਾਜ, ਐਸ.ਐਲ.ਏ.ਓ. ਅਤੇ ਜਮੀਨ ਮਾਲਕ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਰੇ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਲਾਟ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਠੁਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਲ.ਏ.ਓ. ਦੁਆਰਾ 01.08.1981 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਕੋਈ ਛੁੱਟਕਾਰਾ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜਮੀਨ ਮਾਲਕ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਸੀ। ਹੋਰ ਜਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਜਮੀਨ ਲਈ 02.09.1986 ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਨਕਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ @ ਰੁ. 400 ਤੋਂ ਰੁ. 500 ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਜਮੀਨ ਦੀ ਕੀਮਤ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਰੁ. 125 ਤੋਂ ਰੁ. 150 ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਉੱਚੇ ਪਾਸੇ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਲੇਚਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

10. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਂਸ਼ਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ, ਜਦਕਿ, ਰਾਜ ਦੀ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ 07.12.2012 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ 03.07.2013 ਨੂੰ

ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਉਸਨੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਲਾਟ ਦੇ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜੇਕਰ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਮੌਜੂਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਲਈ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਰ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ @ ਰੁਪਏ 54,717/- ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

11. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 16.07.2013 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 2013 ਦੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 3,93,45,696/- ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ। ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਅਵਾਰਡ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਬੇਹੱਦ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 142 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

12. ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦੇ ਹਨ:

i) ਕੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਉਸ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11-ਏ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ 'ਲੈਪਸ' ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ?

ii) ਕੀ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਦੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਲਾਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ?

iii) ਕੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਂ ਬੱਧ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਦੇਰੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੀ ਉਚਿਤ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ

13. ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਰਹਿਤ ਹੈ ਕਿ 12.07.1962 ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 39 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 351 ਅਤੇ 352 ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੀ, ਬਿਨਾਂ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 358 ਨੂੰ ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਤਿਮ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਉਹੀ ਵੇਰਵੇ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 358 ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ 1970 ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੜਕ ਨੂੰ 5390 ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਮੀਨ 9800 ਵਰਗ ਫੁੱਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ 1984 ਦੇ ਐਕਟ 68 ਰਾਹੀਂ, ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 11-ਏ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਅਵਾਰਡ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲੈਪਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਰਾਜ ਐਕਟ, ਅਰਥਾਤ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣਯੋਗ ਹੈ।

14. ਸੈਕਸ਼ਨ 11-ਏ ਦੀ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਬਾਰੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ "ਨਾਗਪੁਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟ ਬਨਾਮ ਵਸੰਤਰਾਵ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2002) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 657", ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 1984 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 68 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਸੋਧ ਰਾਜ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11-ਏ ਵਿੱਚ 1984 ਦੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੈਪਸਡ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਨਾਗਪੁਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ "ਬੰਤਾਲਾਲ ਬਨਾਮ ਖਾਸ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (2014) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 116" ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਕੋਡ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 1984 ਦੇ ਐਕਟ 68 ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 11-ਏ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੋਧ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਵੇਗਾ।

15. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰਿਤ ਰਾਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11-ਏ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ, ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਲੈਪਸਿੰਗ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪਿਛਲੀ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਸੈਟਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰਿਤ ਰਾਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਲੈਪਸਿੰਗ ਦੇ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ

16. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 29.09.2009 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚੁਣੌਤੀਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੂੰ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ 31.12.2009 ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਰੱਦ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਗਈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਨਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਵੇ, 03.07.2013 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੌਹਾਰਦਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਲਾਟ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ ਬਸ਼ਰਤੇ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. 03.07.2013 ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ। ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, NIT ਫਾਈ ਨੇ 02.08.2013 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲਵੇਂ ਪਲਾਟ ਦੀ ਗਰਾਂਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸਮਰਥਨ ਦੇ, ਅਸੀਂ ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਵੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ 2 ਅਨੁਸਾਰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਵਾਲ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ

17. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਜਬਰੀ ਖਰੀਦ ਨੂੰ 1962 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਜਨਵਰੀ 1969 ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 59 ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਜਨਾ ਲਈ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਤ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 61(ਬੀ) ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਅਨੁਸਾਰ, ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਇਨਾਮ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 61 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਨੁਸੂਚੀ ਨੇ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 17-ਏ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 6 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 48-ਏ ਜੋੜਨਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਥੇ ਉਲਲੇਖਿਤ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਤੁਰੰਤ ਹਵਾਲੇ ਲਈ, ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ -

"17-ਏ. ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹਸਤਾਂਤਰਣ –

ਧਾਰਾ 16 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 17 ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਲੈਕਟਰ, ਖਰੀਦ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਚਾਰਜ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਖਰੀਦ ਉਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਹੋਰ ਲਾਗਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।"

"48-ਏ. ਜਦੋਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਨਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ –

(1) ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਸਬੰਧੀ ਧਾਰਾ 6 ਅਧੀਨ ਐਲਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ, ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇਨਾਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਦੇਰੀ ਲਈ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ III ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਦੇਣ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਅਤੇ ਇਨਾਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ, ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦਾ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਸੂਚਨਾ ਧਾਰਾ 39 ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੂਚਨਾ ਧਾਰਾ 45 ਅਧੀਨ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 59 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਨੋਟ ਕਰਨਯੋਗ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ, ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇਨਾਮ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਤਦ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਸਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਤਾਤਕਾਲਿਕਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋਰ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 61 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17-ਏ ਨੇ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਜਾਂ 17 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 17-ਏ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਖਰੀਦ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਬਦਲਾਅ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤਦ ਤੋਂ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਖਰਚੇ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੇਸਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਖਰੀਦ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਜੋ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਇਨਾਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਜੋ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ 'ਸਾਈਨ ਕੁਆ ਨੈਨ' ਹੈ। ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਧਾਰਾ 9 ਜੋ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਇਨਾਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ

NIT ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, LA ਐਕਟ ਦੇ ਕਹੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 67 ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

18. LA ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਅਨੁਸਾਰ, ਕਲੈਕਟਰ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, NIT ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਜੋੜੇ ਗਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 17-ਏ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਨਾਮ ਦੀ ਪਾਸਿੰਗ NIT ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵੇਸਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ 48-ਏ ਵਿਸਪਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਇਨਾਮ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਦੇਰੀ ਲਈ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਹੇ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ LA ਐਕਟ ਦੇ ਪਾਰਟ-III ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

19. ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਮੂਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਵੇਖੀਏ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪੂਰਵ-ਮਾਲਗੁਜ਼ਾਰ ਪਾਂਡੇ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਨਿਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦੀ ਅਤੇ ਵਾਰਡਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦਾਨਾਮਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਐਸਡੀਓ ਦੁਆਰਾ 09.04.1962 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਰਾਜਸਵ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਕਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ 16.01.1969 ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/8 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। NIT ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਪਾਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ 'ਤੇ ਸੜਕ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਜਨਤਕ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅੰਤਿਮ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, LA ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਅਧੀਨ ਸਟੈਟਿਊਟਰੀ ਨੋਟੀਸ ਸਾਰੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੰਡੇਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹੀ ਨੋਟੀਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ।

20. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਸਮੇਤ ਮਰਹੂਮ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਲੂਣਕਰਨ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ 18.07.1974, 07.09.1974 ਅਤੇ 18.10.1977 ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਨੋਟੀਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪਰੰਤੂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ, ਉਕਤ

ਨੋਟੀਸਾਂ ਵਿੱਚ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/8 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਚੂੰਕਿ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/8 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟਕਾਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, SLAO ਨੇ ਉਸੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ NIT ਨੇ 10.10.1969 ਨੂੰ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/1 ਅਤੇ 35/2 ਸਰਕਾਰੀ ਨਜ਼ੂਲ ਜ਼ਮੀਨ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ NIT ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸਕੀਮ ਲਈ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਕਲੈਕਟਰ, ਨਾਗਪੁਰ ਨੇ 31.05.1972 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਮਾਲਗੁਜ਼ਾਰ ਪਾਂਡੇ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ NIT ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਰਿਪੋਰਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। NIT ਨੇ 02.02.1977 ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ SLAO ਨੂੰ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 358 ਤੋਂ 351/2 ਤੱਕ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ ਨੇ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/1 ਅਤੇ 35/2 ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 35/8 ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

21. ਪੱਤਰ ਵਾਚਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਉਸੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 358 ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ 06.09.1987 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ, ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਖਸਰਾ ਨੰਬਰਾਂ 353/4 ਅਤੇ 354 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ 22.09.1986 ਨੂੰ ਐਸ.ਐਲ.ਏ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਇਨਾਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੱਕ, ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 358 ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਇਨਾਮ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਸ ਦੀ ਲੰਬਿਤਤਾ ਦੌਰਾਨ ਵੀ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੂੰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਲਾਟ ਦੇਣ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਐਸ.ਐਲ.ਏ.ਓ. ਨੂੰ 30.04.2010 ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨਾਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਲਾਟ ਦੇਣ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਨਾਮ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

22. ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਨੋਟਿਸ 22.03.2010 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। NIT ਫਾਈ ਨੇ 18.06.2012 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬੀ-ਹਾਫ਼ੀਆ ਡੈਵਿਟ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਕੇਸ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। 03.07.2013 ਨੂੰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ -

“ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੇਖਰ ਨਫੜੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ, ਉਸਦਾ ਮੁਵੱਕਿਲ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਛੱਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਬਸ਼ਰਤੇ ਨਾਗਪੁਰ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਦੀ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਵੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਆਜੀਤ ਏ. ਦੇਸਾਈ, ਨਾਗਪੁਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਇੰਪਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਤੋਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ।

“ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।”

23. ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, 22.07.2013 ਨੂੰ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਮੰਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 02.08.2013 ਨੂੰ, ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੇ ਵਾਧੂ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 30.04.2013 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ 'ਬਿਨਾਂ-ਪਾਰਟੀ' ਇਨਾਮ ਦਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 54,717- ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 21.10.2013 ਨੂੰ, ਬਹਿਸ ਦੌਰਾਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ

22.09.1986 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੇਹੱਦ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, 17 ਸਾਲ, 8 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 13 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ। ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 21.10.2013 ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ –

"ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬਹਿਸ ਸੁਣੀ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼੍ਰੀ ਉਦੈ ਦੁਬੇ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਛੋਟੀ ਮੁਲਤਵੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ 17 ਸਾਲ 8 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 13 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਸਕੇ, ਜੋ ਨਾਗਪੁਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟ, 1936 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪਾਸ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਸ਼੍ਰੀ ਦੁਬੇ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 29.09.2009 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਚਿਤ ਪੁਰਸਕਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ਼੍ਰੀ ਦੁਬੇ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ 1.11.2013 ਤੱਕ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

24. ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵਾਧੂ ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਕਿ ਦੇਰੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ SLAO ਅਤੇ NIT ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 11.11.2013 ਅਤੇ 04.12.2013 ਨੂੰ। ਉਕਤ ਵਧੀਕ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਸ. SLAO ਅਤੇ NIT, ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 03.01.2014 ਨੂੰ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ। ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-

“ਇਹ ਕੇਸ 21 ਅਕਤੂਬਰ, 2013 ਨੂੰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਆਦੇਸ਼:

"ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬਹਿਸ ਸੁਣੀ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼੍ਰੀ ਉਦੈ ਦੁਬੇ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਛੋਟੀ ਮੁਲਤਵੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ 17 ਸਾਲ, 8 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 13 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਸਕੇ, ਜੋ ਨਾਗਪੁਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟ, 1936 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਅਤੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪਾਸ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਹੋਈ। ਸ਼੍ਰੀ ਦੁਬੇ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 29.09.2009 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਚਿਤ ਪੁਰਸਕਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸ਼੍ਰੀ ਦੁਬੇ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ 1.11.2013 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਪੁਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟ, 1936 ਅਧੀਨ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿਚਕਾਰ 17 ਸਾਲ, 8 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 13 ਦਿਨ ਦੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਸਨ।

ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਯਾਚੀਆਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਰਾਹਤ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਲਾਟ ਦੇਣ ਜਾਂ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਲੇਟੀਅਮ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਨਾਲ, ਦੇਣ।

ਹਲਫਨਾਮਾ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਮਾਮਲਾ ਛੇ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਪੋਸਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"

25. ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਨਾ ਤਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਐਸ.ਐਲ.ਏ.ਓ. ਨੇ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 25.01.2014 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ

ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਗਿਆ ਕਿ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਲਾਟਾਂ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ 03.07.2013 ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸਾਧਾਰਣ ਦੇਰੀ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਅਤੇ 22.07.2014 ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ -

"ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਮਿਸਟਰ ਸ਼ੇਖਰ ਨਾਫਾਡੇ ਸੀਖਿਆ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਗਗਨ ਸੰਘੀ, ਯਾਚੀ ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਵਕੀਲ। ਮਿਸਟਰ ਮਾਰਲਾਪੱਲੇ ਸੀਖਿਆ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਪੱਲਵ ਸ਼ਿਸੋਦੀਆ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ।

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਚਾਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਇਨਾਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਦੇਰੀ ਕਿਉਂ ਹੋਈ। ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾਗਪੁਰ ਸੁਧਾਰ ਟਰੱਸਟ ਐਕਟ, 1936 ਦੀ ਧਾਰਾ 48-ਏ ਅਧੀਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

5ਵੀਂ ਅਗਸਤ, 2014 ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰੋ।"

26 .ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਗਾਂਹ, ਕੇਵਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੀ ਚਾਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੇਵਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੀ ਇਨਾਮ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਬਾਵਜੂਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਂ ਬੱਧ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ। ਉਲਟ, ਐਸ.ਐਲ.ਏ.ਓ. ਨੇ ਇੱਕ ਇਕਪਾਸੇ ਦਾ ਇਨਾਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੂਚਨਾ ਜਾਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(2) ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

27. ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ 03.07.2013, 21.10.2013 ਅਤੇ 22.07.2014 ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਗਾਂਹ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਅੰਤਿਮ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਛੇ ਅਤੇ ਅੱਧੇ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲਿਆ ਜੋ ਕਿ 16.01.1969 ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਬਜ਼ਾ ਤੁਰੰਤ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਧੀਨ ਤਿੰਨ ਨੋਟਿਸ 18.7.1974, 07.09.1974 ਅਤੇ 18.10.1977 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਨਾਮ 22.09.1986 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਮੀਨ ਮਾਲਕ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 9 ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਨਾਮ 17 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਦਿਆਂ। ਇਸ ਘਟਨਾਵਲੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹੋਰ ਵੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 29.04.1992 ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ 29.09.2009 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵ, ਲਗਭਗ 17 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਲੰਬਿਤਤਾ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਇਨਾਮ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਲਾਟ ਦੇਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ, ਪਲਾਟ ਦਾ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਸਮਾਂ ਦੇ ਫਰੇਮ ਵਿੱਚ ਇਨਾਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੇ ਵਿਕਲਪਿਕ ਪਲਾਟ ਨਾਕਾਰਿਆ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਇਨਾਮ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨਾਮ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੇਵਲ ਤਦ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਇਨਾਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਿੱਚ, ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

28. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ

ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਮੀਨ ਦੇ ਜਬਰੀ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 300-ਏ ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 31-ਏ ਅਧੀਨ ਜਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ/ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਕਹੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਜਾਂ ਵਿਹੂਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਕਿ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਮੀਨ ਲਈ ਹੈ।

29. ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਲਾਭਦਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ "ਤੁਕਾਰਾਮ ਕਾਨਾ ਜੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਲੋਂ ਅਟਾਰਨੀ ਹੋਲਡਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2013) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 353" ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਰਬਸੰਮਤ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵੰਚਨਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ –

"11. ..... ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਹੈ, ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਅਤੇ ਠੋਸ ਅੰਤਰ ਹੈ ਰਾਜ ਦੇ "ਉੱਘੇ ਡੋਮੇਨ" ਅਤੇ "ਪੁਲਿਸ ਸ਼ਕਤੀ" ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ। ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਫਿਰ ਉਸ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਹੈ "ਸੰਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਆਮ ਹੈ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਭੂਮੀ-ਮਾਲਕ ਮੱਧਕਾਲੀ ਭਾਰਤ ਦੇ "ਪਰਜਾ" ਵਜੋਂ, ਪਰ "ਨਾਗਰਿਕ" ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ.

* * * * * 17. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਕਰਨਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਭਲਾਈ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪਰਯਾਪਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਬੰਧਨ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਇਤਵ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਇਤਵਾਂ ਦੀ ਅਧੂਰੀ ਪੂਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਰਾ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਨਮ ਲੈਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਲਾਈ ਰਾਜ ਲਈ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮੌਲਿਕ/ਸੰਵਿਧਾਨਕ/ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੰਚਿਤ ਕਰੇ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਹੇਠ।

18. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸ ਵਰਗ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗਾਰੰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ/ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਾਭ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ।

19..... ਵੈਧ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵੀ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ....."

30. ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ “ਭੀਮਦਾਸ” ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅੰਬਵਾਨੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) LRs ਬਨਾਮ. ਦਿੱਲੀ ਪਾਵਰ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2013) 14 SCC 195”, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਯੋਗ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕਰੀਬ ਪੰਜ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਹਾਰਨ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੈਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ। ਤਿਆਰ ਸੰਦਰਭ ਲਈ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ -

"14. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਤਕਰਸ਼ਾਕਰੇ (2013) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 353 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲਗਭਗ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਿਸ ਅਦਿਲਾਵੰਤ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਡੀ.ਈ.ਐਸ.ਯੂ. ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਕਾਲੋਨੀ ਉੱਥੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਬਚਿਆ ਇਕੋ ਵਿਕਲਪ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨਾਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ, ਇਸ ਮਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਯਾਨੀ 12-2-2013 ਨੂੰ ਮੰਨਣ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨਾਮ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ 26-2-2013 ਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਐਮ.ਬੀ. ਰੋਡ, ਸਾਕੇਤ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਕਹਿਣਾ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

31. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, "ਦਿੱਲੀ ਏਅਰਟੈਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, (2022) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 1408", ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ 3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਕ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਵਿਚੋਲੇ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਲ.ਏ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੀ ਮੰਡੇਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਬਿਨਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਗਾਰੰਟੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿਰੁੱਧ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੀ –

25. ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਤੌਲਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਹਦਾਇਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਨੂੰ 09.06.2008 (ਅਰਥਾਤ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਵਾਰਡ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ) ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ, ਐਕਟ, 1894 ਅਧੀਨ ਮਾਪਦੰਡ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਵਿੱਧਾਨਿਕ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਮੂਲ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਹੀ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 04.02.2003 ਨੂੰ 17.04.2002 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਅਨੁਸਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਛੱਡਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਜ਼ਾ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਾਲ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ, ਉਸੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਥੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਮੁੜ-ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਜਿਥੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੰਤਿਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ:

27. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖਤ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:

(i) ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 114A ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (34) ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਦਾਜ਼ਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਅੱਸੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਦਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਕੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਮਾਲਕੀ ਮੁਕੰਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ii) ਜੇਕਰ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਸੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅਦਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਕੇ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 114A ਦੀ ਸਖਤੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਗੁਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇ।

(iii) ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਕਟ, 1894 ਦੀ ਧਾਰਾ 114A ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਬਦਲੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖਰੀਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਮੰਨਣ ਦੀ ਬਜਾਏ।

ਇਸ ਲਈ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ:

(a) ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 09.06.2008 ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤਾਰੀਖ ਵਜੋਂ ਮੰਨਣਗੇ ਅਤੇ ਐਕਟ, 1894 ਅਧੀਨ ਯਾਰਡਸਟਿਕ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ।

(b) ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਾਭਾਂ ਸਮੇਤ ਵਿਆਜ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ 17.04.2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਕੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 04.02.2003 ਨੂੰ ਇੱਸੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(c) ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਜ਼ਾ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਵਧਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਾਲ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ।

(d) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਸੇ ਸੂਚਨਾ ਅਧੀਨ ਖਰੀਦੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ।

(e) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਆਏ ਖਰਚੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।"

32. ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ/ਨਾਗਰਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ, ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਨਾਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਇਤਵ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਜਬਰੀ ਖਰੀਦ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਇਨਾਮ ਉਚਿਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਯਾਪਨ 'ਤੇ ਉਲਟਾ ਅਸਰ ਪਾਵੇਗਾ। ਉਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਨਾਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬੇਹੱਦ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਧਾਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਨਾਮ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 'ਤੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰਕਸੰਗਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

33. “ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਰੈੱਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਸਪੈਸ਼ਲ ਡਿਪਟੀ ਕਲੈਕਟਰ, ਲੈਂਡ ਏਕਵਿਜ਼ੀਸ਼ਨ ਯੂਨਿਟ II,ਐਲ.ਐਮ.ਡੀ. ਕਰੀਮਨਗਰ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, (1988) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 163” ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤੁਰੰਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਤੇਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤਕਰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਬੇਹੱਦ ਦੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਰੁਪਏ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਘਟਾਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਰਾਸਫ਼ੀਤੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਮੁੱਲਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਉਪਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇਇੱਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ –

“12. ....ਆਖਿਰ ਪੈਸਾ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਪੈਸਾ ਖਰੀਦਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਝ ਦਾਵੇਦਾਰ 1977 ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨਾਲ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਉਹ 1988 ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸ਼ਾਇਦ, ਉਸ ਦਾ ਅੱਧਾ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੁਦਰਾਸਫ਼ੀਤੀ ਵਧਣ ਨਾਲ, ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਅਦਾਇਗੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਆਕਰਸ਼ਣ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਖੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ,

ਦੇਰੀ ਦਾਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਧੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਗੇ। ਉਹ ਉੱਚੇ ਅਤੇ ਸੁੱਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ.....

34. ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸੁਰਾਗ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਸਿਧਾਂਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਹੱਥ 'ਤੇ. ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਕਾਰਡ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ 12.07.1962 ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 16.01.1969 ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਬਜ਼ਾ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 1970 ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੜਕ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਹੈ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਜਨਤਕ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ. ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ 22.09.1986 ਨੂੰ, ਇੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ/ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨਾ। ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ 29.09.2009 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ 30.04.2010 ਨੂੰ, ਇਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ 30.04.2013 ਨੂੰ 'ਐਕਸ-ਪਾਰਟ' ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 12(2) ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦਾ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣਾ LA ਐਕਟ. ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਿਆ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਦਹਾਕਿਆਂ ਉਕਤ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁੱਲ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ 'ਐਕਸ-ਪਾਰਟ' ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ LA ਐਕਟ ਦਾ 48-A, ਜੋ ਕਿ NIT ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਧਾਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਐਕਟ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅੰਤਿਮ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ, ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਦੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬੋ-ਗਰੀਬ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ SLAO ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਪਾਸ ਕਰੇ ਅਵਾਰਡ ਮਾਰਕੀਟ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਜਦੋਂ 'ਐਕਸ-ਪਾਰਟ' ਅਵਾਰਡ ਸੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ, ਭਾਵ, 30.04.2013. ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ, ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਾਭ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਢਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ LA ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ। ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ LA ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 48-A.

35. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲ ਹੈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਗਿਆ ਹੈ -

1. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਨਾਗਪੁਰ ਇੰਪ੍ਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ (ਉੱਤੇ) ਅਤੇ ਬੈਂਕਟਲਾਲ (ਉੱਤੇ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11-ਏ (ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਲੈਪਸ), ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਣੇ ਇੱਥੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਿਕਲਪਿਕ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਨੁਦਾਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਅਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

3. 'ਐਕਸ-ਪਾਰਟੀ' ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਤੀ 30.04.2013 ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਲ.ਏ.ਓ. ਨੂੰ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ, ਐਸ.ਐਲ.ਏ.ਓ. ਨੂੰ 'ਐਕਸ-ਪਾਰਟੀ' ਪੁਰਸਕਾਰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਯਾਨੀ 30.04.2013 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇਗਾ।

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਗਣਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਐਲ.ਏ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 48-ਏ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੀ ਮਿਲੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

6. ਐਸ.ਐਲ.ਏ.ਓ. ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ 25.09.2023 ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

7. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਤਾਜ਼ਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੀ ਸੰਚਾਰ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਮੰਗਣ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੋਵੇਗਾ।

8. ਉਹ ਹੋਰ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇਸੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਅਧਿਗ੍ਰਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਮੁੜ-ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।

36. ਜੇ ਕੋਈ ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਭ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਖਰਚੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ।

ਅਪੀਲ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate